

Development Guidelines for Teacher in Creative Learning Management for Schools Under The Secondary Service Area Office Mahasarakham

Chongsak Choawprai¹ and Kritkanok Daungchatom²

Received	Reviewed	Revised	Accepted
10/06/2564	11/06/2564	01/07/2564	05/07/2564

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the current and the desirable state of developing for teacher in creative learning management 2) study the development guidelines for teacher in creative learning management for schools under the secondary service area office Mahasarakham. The research process was divided to 2 phases: Phase ; to study the current and the desirable state of developing for teacher in creative learning management. The sample group used in the research was 66 school administrators and 249 teachers. The research tool was a questionnaire, confidence of the whole .88 . The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation. Phase 2; to study the development guidelines for teacher in creative learning management for schools under the secondary service area office Mahasarakham. The target group is 9 experts. The research tool was interview form, Data analysis by content analysis.

The research results were found that

1. The current state in overall was high average and the desirable state in overall was in the highest level. The priority need rank from high to low level was 1) Promoting creative processes 2) Practice and through practical experience 3) Responds to the nature and needs of learners 4) Integration of knowledge 5) Inspiring and stimulating curiosity

2. Development guidelines for teacher in creative learning management include 1 Training for teacher development in creative learning management Create a teacher

¹ Rajabhat Mahasarakham University, Email- songsuk092514@gmail.com

² Rajabhat Mahasarakham University, Email- songsuk092514@gmail.com

development guide for creative learning management, include 1) principal 2) objectives 3) process of development 4) Content and 5) measurement and evaluation

Keyword: development guidelines for teacher, creative learning management

แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ทรงศักดิ์ ชาวไพร³ และกฤษณก ดวงชาต⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 66 คน และครู จำนวน 249 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเรียงลำดับตามผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการพัฒนา ดังนี้ 1) การส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ 2) การจัดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติและผ่านประสบการณ์จริง 3) การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน 4) การบูรณาการองค์ความรู้ และ 5) การสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นความอยากรู้ ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย 1) ควรมีการจัดการอบรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และ 2) ควรจัดทำคู่มือพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กระบวนการ พัฒนา เนื้อหา และการวัดและประเมินผล

³ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email- songsuk092514@gmail.com

⁴ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email- songsuk092514@gmail.com

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

บทนำ

การศึกษาถือเป็นกลไกหลักในการพัฒนาส่งเสริมปลูกฝังแนวความคิด ความรู้ให้กับพลเมืองและสังคมโดยรวมในทุกประเทศ ดังนั้นคุณภาพการศึกษาจึงเป็นตัวแปรหลักของความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว (Long Term Competitiveness) จากสภาพปัจจุบันการเรียนรู้ในห้องเรียนส่วนใหญ่ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนให้ทันยุคสมัยการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการจัดการศึกษายุคใหม่จะต้องครอบคลุมทุกด้านในการพัฒนางาน และการจัดการเรียนรู้ต้องเน้นทักษะกระบวนการเพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถและที่สำคัญควรเน้นทักษะชีวิตของผู้เรียนเพื่อที่จะได้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันที่พบ ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสริมทักษะชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดให้ผู้เรียนในระดับที่น้อยมาก เป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะกระบวนการคิดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนจึงเป็นเรื่องที่จะต้องให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีทักษะการคิดในขั้นสูง มีความคิดสร้างสรรค์และมีความพร้อมสู่โลกยุคปัจจุบันได้ (Wiwanthamongkon, K., 2018) นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ยังสอดคล้องกับทักษะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะแห่งอนาคตใหม่ในศตวรรษที่ 21 (21ST Century Skills) ดังกล่าว เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนคนไทย ในฐานะการเป็นพลเมืองของโลกที่มีการดำรงชีวิตท่ามกลางโลกแห่งเทคโนโลยี ซึ่งภายใต้ความเป็นโลกเทคโนโลยี และโลกาภิวัตน์นั้นพบว่า คนไทยยังติดกับดักตกเป็นทาสทางความคิดทางเทคโนโลยี และไม่สามารถเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาต่อยอดการใช้งานและก้าวไม่ผ่านไปสู่การเป็นผู้คิดนวัตกรรม สร้างและผลิตภัณฑ์ นำไปใช้เพื่อดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพอย่างเหมาะสมพอเพียงตามลักษณะการใช้งาน สิ่งเหล่านี้เป็นโจทย์ที่จะจัดการศึกษารองรับความเป็นศตวรรษที่ 21 กันอย่างไร เพื่อทำให้คนไทยมีคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ที่สามารถปรับตัวได้อย่างชาญฉลาดเท่าทัน มีภาวะความเป็นผู้นำ ด้านการทำงาน ที่สามารถขึ้นนำตนเองในการพัฒนาการสร้างงานและอาชีพ และตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีสติ และด้านศีลธรรม ที่ให้ความเคารพซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าภายใต้โลกแห่งศตวรรษที่ 21 (Upper Secondary Education Bureau, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับรายการงานสภากรรมการคุณภาพการศึกษาปี 2561-2562 ของ (Office of the Education Council, 2018) ที่

สรุปว่าในการจัดการศึกษาที่ผ่านมาทั้งในด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดประเมินผลเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่า การจัดการศึกษาด้อยคุณภาพทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบทั้งระดับชาติ (O-NET) ระดับนานาชาติ (PISA) เด็กไทยมีผลสัมฤทธิ์ต่ำมาก ระดับความสามารถของนักเรียนไทยเมื่อเทียบกับชาติต่าง ๆ อยู่ในระดับต่ำมาก รวมทั้งมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์หลายประการ เช่น “ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด” “รู้แต่ไม่ทำ” “นกแก้วนกขุนทอง” “เก่งแบบเป็ด” “เรียนเพื่อสอบ” “ไม่มีความใฝ่เรียน ใฝ่รู้” “ไม่สนใจเรียนรู้” ประเด็นเหล่านี้เมื่อวิเคราะห์เจาะลึกถึงสาเหตุของปัญหา พบว่า มีปัญหามาจากการบริหารจัดการการเรียนรู้ อาทิ หลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดประเมิน ผลการเรียนรู้แบบ เดิม หลักสูตรขาดความยืดหยุ่น ไม่ทันความต้องการของโลกและสังคม ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบริบทที่แตกต่างหลากหลาย การจัดการเรียนการสอนล้าสมัย ขาดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จากสภาพการณ์ดังกล่าวในการจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ นั้นเพราะการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Learning) เป็นการเรียนรู้ยุคใหม่ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์ และความคิดแบบโต (Growth mindset) โดยมีผู้สอนเป็นโค้ช (Coach) และมอบหมายความเอาใจใส่ (Care) ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ ทั้งนี้การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึกอย่างแท้จริง ซึ่งในยุค New normal ผู้เรียนจะต้องมีพื้นที่ในการเรียนรู้ของตนเอง นำพลังความคิดและพลังสร้างสรรค์ (Creative power) ที่มีอยู่ในตนเองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมอย่างมีความสุข (Wongyai, W. and Patphol, M., 2020) การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับโลกแห่งยุคศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ (Office of the Education Council, 2018) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาครูเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคลากรของประเทศทางด้านการศึกษา โดยเฉพาะเมื่อสังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างไม่หยุดยั้ง อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ระบบการปกครอง ระบบสังคมและวัฒนธรรม มวลมนุษยชาติของทุกประเทศจึงได้พยายามที่จะปรับตัวรับกับสถานการณ์ดังกล่าวเช่นเดียวกับประชากรไทย โดยเฉพาะเยาวชนไทยย่อมรับผลกระทบดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากไม่แก้ไขย่อมส่งผลกระทบต่ออนาคตของชาติอย่างแน่นอน รัฐบาลและผู้มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาการศึกษาของชาติได้พยายามดำเนินการที่จะผลักดันและส่งเสริมการศึกษาสู่หนทางที่เหมาะสมและ

.....
เป็นไปได้มากที่สุดเพื่อพัฒนาครูให้มีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และ
เป็นไปตามธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีการ
สร้างสรรค์งานและสร้างนวัตกรรมได้

จากการศึกษาผลการดำเนินงานในการพัฒนาครูในปัจจุบันนั้น (National Institute for
Development of Teacher, Faculty Staff and Education Personel, 2018) พบว่า ยังไม่ประสบ
ความสำเร็จจากการดำเนินงาน ครูส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาแต่ขาดปัจจัยและระบบ
ส่งเสริมสนับสนุนจูงใจ ระบบประเมินสมรรถนะครูยังไม่ชัดเจน รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูหลายแหล่ง
ยังใช้วิธีเดิม ขาดระบบการพัฒนาครูที่ดี ครูยังไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอจึงไม่ทราบ
แนวโน้มใหม่ทางวิชาการการวิจัยเชิงนวัตกรรมและแนวปฏิบัติทางการเรียนการสอน ประกอบกับมี
หลายหน่วยงานดำเนินการทำให้การพัฒนาไม่เป็นเอกภาพด้านนโยบายแผนและมาตรฐานที่ชัดเจน การ
พัฒนาเกิดความซ้ำซ้อนไม่เป็นระบบ ไม่ต่อเนื่องและขาดประสิทธิภาพ รวมทั้งไม่ตรงกับความต้องการ
ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของการจัดการเรียนรู้ของครูตามแนวปฏิรูปได้ ทั้งนี้จากสภาพการ
เปลี่ยนแปลงของโลก ความสำคัญของการจัดการศึกษาและการพัฒนาครูดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมี
ความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้
กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็วในยุคปัจจุบัน จึง
กำหนดประเด็นการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะ
ได้แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของการ
เปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน รวมทั้งบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษามหาสารคาม ที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลใน
การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และครูได้รับการพัฒนาและสามารถนำไปสู่การ
ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับสถานศึกษาอื่นหรือ
หน่วยงานทางการศึกษาอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้มี
คุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัย แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามครั้งนี้ กำหนดขอบเขตการวิจัยตามระยะของการวิจัยในแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1.1 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร จำนวน 1,914 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 78 คน และครู จำนวน 1,836 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2564

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 คน กำหนดจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 66 คน และครู จำนวน 249 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2564

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติและผ่านประสบการณ์จริง 2) การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน 3) การบูรณาการองค์ความรู้ 4) การส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และ 5) การสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นความอยากรู้

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

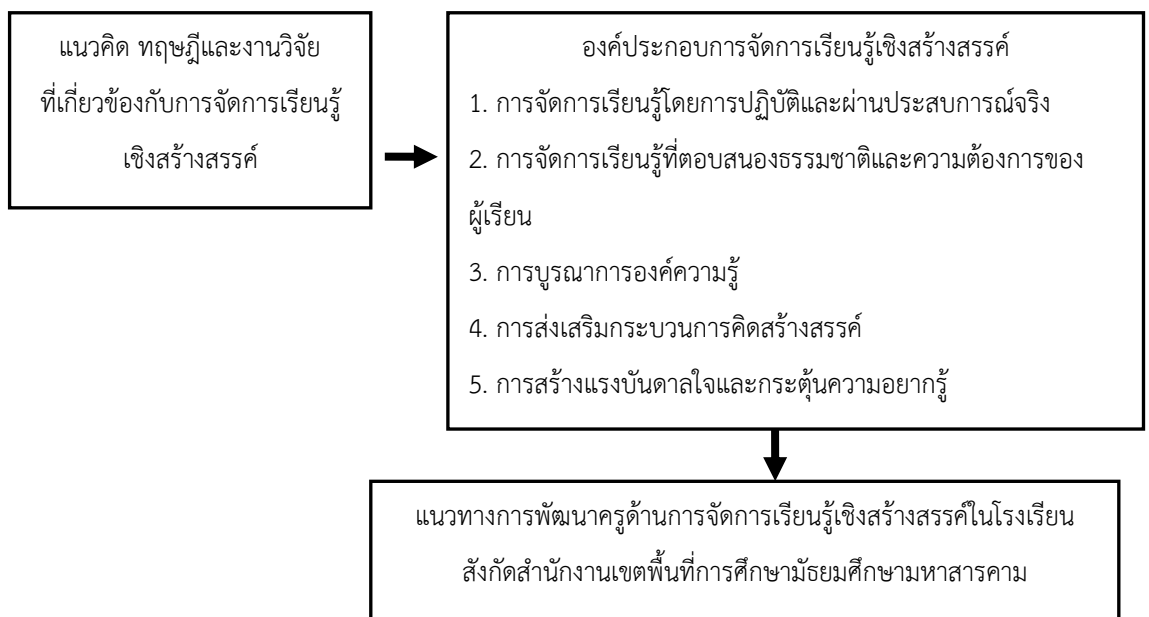
2.1 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) นักวิชาการหรืออาจารย์ในสังกัดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 คน 2) ผู้บริหารการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 3 คน และ 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน

2.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

1.2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีรายละเอียดดังนี้

- 1) กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2) สร้างเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบ Likert มีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถามในแบบถามโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of item Objective Congruence : IOC) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจากนั้นวิเคราะห์โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เพื่อพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.60 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับ

นิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ครั้งนี้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 อยู่ในเกณฑ์ทุกข้อ

4) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาคซึ่งกำหนดเกณฑ์ว่าต้องมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป

5) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) มีเกณฑ์ในการแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ 5 ระดับ ดังนี้ (Srisa-Ard, B., 2013)

4.50-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนา โดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI Modified) โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{Modified} = (I-D) / D$$

เมื่อ PNI Modified หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการ

I = Importance หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพที่คาดหวัง คือ ระดับความต้องการ

D = Degree of Success หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ตัวเลขดัชนีความต้องการสูง แสดงว่ามีความจำเป็นในการพัฒนามาก

3) นำผลการวิเคราะห์มาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ตามค่า PNI_{Modified} จากมากไปหาน้อย เพื่อเรียงลำดับตัวชี้วัดที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุดนำไปศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์และวิธีการดำเนินการสัมภาษณ์

2.2 ดำเนินการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) กำหนดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2) สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน

3) ประสานผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน เพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน ด้วยตนเองโดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ณ สถานที่/สำนักงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามวันเวลาที่กำหนด

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากผลการสัมภาษณ์แล้วสรุปผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ในส่วนของสรุปผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น สรุปเรียงลำดับค่าที่มีค่า PNI สูงสุดไปถึงต่ำสุด ดังนี้ 1) การส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ 2) การบูรณาการองค์ความรู้ 3) การจัดการเรียนรู้

ที่ตอบสนองธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน 4) การจัดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติและผ่านประสบการณ์จริง และ 5) การสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นความอยากรู้ ตามลำดับ
ทั้งนี้มีผลสรุปการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ข้อที่มีค่า PNI สูงสุด คือ สร้างบรรยากาศของโรงเรียนและห้องเรียน นำไปสู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.2 ด้านการบูรณาการองค์ความรู้ ข้อที่มีค่า PNI สูงสุด คือ นำเนื้อหาสาระในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน มาผสมผสานให้ให้เป็นเรื่องเดียวกัน มีความหลากหลายและสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง

1.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน ข้อที่มีค่า PNI สูงสุด คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

1.4 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติและผ่านประสบการณ์จริง ข้อที่มีค่า PNI สูงสุด คือ ส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นำไปสู่ทักษะ กระบวนการคิดและการแก้ปัญหาขั้นสูง

1.5 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นความอยากรู้ ข้อที่มีค่า PNI สูงสุด คือ สนับสนุนให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกิดการร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมที่ตนมีความชอบ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สรุปสภาพปัจจุบันโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ สรุปด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ รองลงมา ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติและผ่านประสบการณ์จริง 3) การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน 4) การบูรณาการองค์ความรู้ และ 5) การสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นความอยากรู้ ตามลำดับ

2.2 ผลการศึกษานวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สรุปได้ 2 แนวทาง คือ 1) ควรมีการจัดการอบรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ครอบคลุมแนวทางทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) การ

ส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ (2) การจัดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติและผ่านประสบการณ์จริง (3) การจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน (4) การบูรณาการองค์ความรู้ และ (5) การสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นความอยากรู้ และ 2) ควรจัดทำเป็นคู่มือพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดประกอบด้วย (1) หลักการและเหตุผล (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการพัฒนา (4) เนื้อหา และ (5) การวัดและประเมินผล

อภิปรายผล

ผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ที่มีสรุปผลสภาพปัจจุบันโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นสอดคล้องกันในความต้องการที่จะพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งถือได้ว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ (Office of the Basic Education Commission, 2017) ที่ว่า การจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันจะต้องฝึกนักเรียนให้เป็นนักคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ เป็นนักแก้ปัญหา สร้างนวัตกรรมได้ มีทักษะในการสื่อสารที่ดี ประสานความร่วมมือในการทำงาน เป็นพลเมืองที่มีคุณค่า เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้ทันสื่อและสารสนเทศ และรู้ทันเรื่องการเงินและเศรษฐกิจ ซึ่งในสภาพปัจจุบันบุคคลจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อที่จะช่วยให้สามารถดำรงชีวิต ได้อย่างปกติสุขในสังคมที่ซับซ้อนและเต็มไปด้วยปัญหาต่าง ๆ มากมายที่เกิดขึ้นในสังคม และ (Office of the Education Council, 2018) ที่ได้กล่าวสรุปการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันว่า การจัดการศึกษาจึงเน้นที่การปฏิรูปการเรียนรู้จากเดิมที่เน้นการท่องจำและการทำตามคำสั่งของครู เป็นการเน้นที่การคิดวิเคราะห์ คิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญและคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของสังคม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนจึงเป็นเรื่องที่จะต้องให้ความสำคัญเนื่องจากเป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีทักษะการคิดในขั้นสูง มีความคิดสร้างสรรค์และมีความพร้อมสู่โลกยุคปัจจุบันได้

(Wiwanthamongkon, K., 2018) จึงกล่าวได้ว่าผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคามนี้ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ ในสภาพการเปลี่ยนโลกยุคปัจจุบัน ที่ต้องให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาครูซึ่งเป็นหัวใจหรือกลไกสำคัญในการ พัฒนาการศึกษาระดับชาติ

ในส่วนผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ที่สรุปผลด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์นั้น อาจเนื่องมาจากในยุคปัจจุบันที่เป็นทั้งยุคที่เรียกว่ายุคแห่งศตวรรษที่ 21 ยุคไทยแลนด์ 4.0 ยุคดิจิทัล เป็นต้น ที่มีแนวคิดในการจัดการศึกษาส่วนใหญ่ในทุกระดับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียน เด็กและเยาวชนไทย หรือคนไทยมีทักษะในกระบวนการคิด การสร้างสรรค์ผลงาน นวัตกรรมใหม่ๆ การจัดการศึกษาจึงมุ่งพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนในทุกระดับ นั้นเพราะการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Learning) เป็นการเรียนรู้ยุคใหม่ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์ และความคิดแบบโต (Growth mindset) โดยมีผู้สอนเป็นโค้ช (Coach) และมอบหมายความเอาใจใส่ (Care) ให้ผู้เรียนใช้ศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ ทั้งนี้การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การเรียนรู้ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึกอย่างแท้จริง ซึ่งในยุค New normal ผู้เรียนจะต้องมีพื้นที่ในการเรียนรู้ของตนเอง นำพลังความคิดและพลังสร้างสรรค์ (Creative power) ที่มีอยู่ในตนเองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมอย่างมีความสุข (Wongyai, W. and Patphol, M., 2020) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Sinlarat, P., 2015) ที่กล่าวสรุปว่า ถ้าเราต้องการให้ผู้เรียนเขามีความคิดสร้างสรรค์ เราต้องจัดเงื่อนไขการเรียนรู้ให้ได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์อยู่อย่างสม่ำเสมอ (Creativity-Based Instruction) โดยตั้งประเด็นให้ผู้เขียนคิดหรือ เขียนอะไรใหม่ๆ ให้เขาสะท้อน ทิศทางใหม่ๆ หรือให้เขาหาทางแก้ ปัญหาใหม่โดยใช้การวิจัย (Research-Based) ก็ได้ และการศึกษาก็จะต้องเป็นไปเพื่อการคิดวิเคราะห์และการสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้กับตัวผู้เรียนให้กับสังคมอยู่ตลอดเวลา กระบวนการของการศึกษาจึงต้องเน้นไปที่การสร้างและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าศูนย์กลางของการศึกษาจะอยู่ที่ใดก็ตาม (Sinlarat, P., 2015) จากการอภิปรายผลดังกล่าวจึงชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ เป็นเรื่องที่สำคัญและในการจัดการเรียนรู้ในโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อทุกคนและสังคม

เป็นอย่างยิ่ง จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่

สำหรับด้านที่มีความต้องการจำเป็นที่สุด คือ การสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นความอยากรู้ นั้น อาจเป็นเพราะในการจัดการเรียนรู้ปัจจุบันนี้ ครูให้ความสำคัญกับการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนในระดับที่มากที่สุดแล้ว โดยจะเห็นได้จากการที่โรงเรียนมัธยมศึกษา มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็ง มีครูจิตวิทยาครูแนะแนวที่คอยการให้คำปรึกษาให้กับผู้เรียน และนอกจากนี้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ยังได้กำหนดจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การสนับสนุนให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำ การเรียนการสอนโดยยึดหลักแห่งความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถก้าวออกสู่สังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่สังคมมีการแข่งขันสูง มีความหลากหลายของผู้คนหลากหลายสาขาอาชีพ หลากหลายทางความคิด จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นความอยากรู้มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาที่สุดเพราะปัจจุบันมีการดำเนินการในด้านนี้อย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว

5.2.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สรุปประกอบด้วย 2 แนวทางหลัก คือ 1) ควรมีการจัดการอบรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และ 2) ควรจัดทำเป็นคู่มือพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ควรมีการจัดการอบรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์นั้น สอดคล้องกับ (Office of the Education Council, 2017) ที่กล่าวว่า ควรเร่งการพัฒนาศักยภาพครู เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาวิธีการสอน และปรับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ครูเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiring Teachers) ปรับบทบาทครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพครูประจำการ อาทิ การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูด้วยวิธีการต่าง ๆ การสร้างเครือข่ายครูประจำการ พัฒนาระบบครูพี่เลี้ยงที่สนับสนุนเพื่อแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพครู ช่วยยกระดับครูประจำการมีข้อจำกัดในการสอน ทำให้ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และกระบวนการวิธีการพัฒนาครูที่เหมาะสมที่สุด คือ การอบรม โดยการฝึกอบรมอาจจะเป็นการบรรยายสาระความรู้พร้อมกับการให้ครูได้ผลิตผลงานหลังจากการบรรยายเสร็จสิ้น โดยอาจทำเพียงคนเดียว หรือทำร่วมกันเป็นคณะ นอกจากนี้อาจจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งวิธีนี้จึงเป็นวิธีที่มุ่งเน้นให้

ครูมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานจริง พร้อมทั้งสร้างเสริมทักษะในการทำงานเป็นทีม การจัดสถานที่ในการฝึกอบรมประเภทนี้อาจใช้แบบการบรรยายแต่ในกรณีที่ต้องการให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยและให้คณะครูนั่งเป็นวงกลม หรือครึ่งวงกลม และหันหน้าเข้าหากัน การฝึกอบรมวิธีนี้จึงใช้ได้ทั้งกับคณะครูจำนวนน้อย และจำนวนมาก (Fukijkarn, C., 2013) แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นการพัฒนาตนของครูทั้งนี้เพื่อให้ครูแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพของตนให้เจริญเต็มที่เมื่อครูมีความเจริญงอกงาม มีความสมบูรณ์อย่างเพียงพอแล้ว ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะร่วมช่วยกันพัฒนาการจัดการศึกษาและองค์กรให้เจริญก้าวหน้า และการพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นความครอบคลุมทุกด้าน มีความรู้ในเทคนิคการสอนใหม่ๆ สามารถใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Chumchit, Y., 2007)

2) ควรจัดทำเป็นคู่มือพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า การจัดทำคู่มือจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เป็นไปอย่างมีรูปแบบ ที่เป็นเอกสารที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาครูในสถานศึกษาอื่นได้ อีกทั้งคู่มือก็ถือเป็นเอกสารที่สำคัญในการจัดอบรมพัฒนา นั่นเพราะคู่มือถือเป็น เอกสาร ตำรา เพื่ออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาหรือการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการอบรมพัฒนา ดังที่ (Jarungsirawat, R., 2011) ที่ได้ให้ความหมายคู่มือว่าเอกสารที่ให้ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีการอธิบายขั้นตอนและวิธีการใช้อย่างเป็นระบบ โดยมี รายละเอียดของข้อมูลแบ่งเป็นส่วนๆ เพื่อแนะนำขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ผู้ใช้งานสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพตามที่ผู้จัดทำได้กำหนดไว้ นอกจากนี้จากสรุปผลการวิจัยที่สรุปว่า คู่มือ มีรายละเอียดประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนา เนื้อหา และการวัดและประเมินผลนั้น สอดคล้อง (Changkwan, P., 2013) ที่นำเสนอไว้ว่าคู่มือที่ดีควรระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมีส่วนนำที่มุ่งให้ผู้ใช้งานคู่มือนี้จะช่วยให้ผู้ใช้ได้อย่างไร มีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใช้ในการใช้คู่มือเพื่อให้การใช้คู่มือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้คู่มือ เป็นต้น และ (Rattussana, N., 2011) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือนั้นจำเป็นต้องมีให้ครบถ้วนและชัดเจนทุกองค์ประกอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้นำไปใช้ ซึ่งได้แบ่งออกเป็นส่วนๆ ดังนี้ 1) ส่วนของคำชี้แจง 2) ส่วนของเนื้อหาสาระ 3) ส่วนของกิจกรรม ขั้นตอนวิธีการ และเวลาดำเนินการ 4) ส่วนของสถานที่วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อต่าง ๆ 5) ส่วนข้อเสนอแนะ และ 6) ส่วนของการวัดผลและประเมินผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคู่มือคู่มือ

การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งใหม่และเลื่อนเป็นวิทยฐานะผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญหรือผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานคน.จังหวัด/กรุงเทพมหานครเชี่ยวชาญ สำหรับผู้ดำเนินการพัฒนาและผู้เข้ารับการพัฒนา (National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel, 2011) และคู่มือปฏิบัติงานกลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (Secondary Education Service Area Office, Area 1, 2018) และคู่มือการพัฒนาตนเองผ่านระบบออนไลน์ และการประชุมปฏิบัติการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยสู่การเป็นครูมืออาชีพ (Bureau of Personnel Administration Development and Legal Affairs Office of the Basic Education Commission., 2017) ที่มีรายละเอียดหรือองค์ประกอบของคู่มือที่สอดคล้องกันคือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา 4) เนื้อหา และ 5) การวัดและประเมินผล ดังนั้นการจัดทำเป็นคู่มือประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามจึงถือเป็นแนวทางที่สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งจะเป็นแนวทางที่หน่วยงานต้นสังกัดจะได้นำ ไปใช้ในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

1.2 ผลจากการศึกษาที่สรุปว่า การส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้การส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาพบว่า การส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด จึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพผลการใช้การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

References

- Bureau of Personnel Administration Development and Legal Affairs. (2019). *Manual for self-development through online system and an operational meeting to enhance the capacity of assistant teachers to become professional teachers*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Changkanyuen, P. (2013). *Techniques for writing and producing textbooks*. (7th ed). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Chumchit, Y. (2007). *Self Actualization for teachers*. (4th ed). Bangkok: Odeonstore.
- Fukijkarn, C. (2013). The Process of Strategic Human Resource Development. *Humanity and Social Science Journal, Ubon Ratchthani University. Volume 4 No. 1 (2013), page 33-45*.
- Jarungsirawat, R. (2011). *Techniques for writing practice manuals*. Khon Kaen: Khon Kaen University.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement.
- National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel. (2011). *Manual for the development of government teachers and education personnel before being re-appointed and promoted to become an academic director and deputy director of the Office of Professional Education Area or Director and Deputy Director of the Provincial Office of Non-Formal Education/ Krong Thep*

Mahanakorn Chiamchan For developers and developers. Nakhon Pathom: Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education.

National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel.

(2018). *Project to develop teacher competency according to the teacher and educational personnel development system.* Bangkok: Ministry of Education.

Office of the Basic Education Commission. (2017). *Development of Learning Management Model for Creative and Innovation Skills Enhancement of Primary Students.* Bangkok: (Office of the Basic Education Commission).

Office of the Education Council. (2018). *Education in Thailand 2018.* Bangkok: Prik Wan graphic.

Office of the Education Council. (2017). *Education in Thailand 2016/2017 Guidelines for Thai education Thailand 4.0.* Bangkok: Office of the Education Council.

Rodtussana, N. (2011). *Preparation of a manual to organize activities to develop discipline of Grade 6 students at Sarasas Witaed Bangbon School.* Master of Thesis. Bangkok: Srinakharinwirot University.

Secondary Education Service Area Office, Area 1. (2017). *Manual for Teacher and Educational Personnel Development Group.* Bangkok: Personnel Management Group of Secondary Education Service Area Office, Area 1.

Sinlarat, P. (2015). *Creative and Productive Education Philosophy.* Bangkok: Chulalongkorn University.

Srisa-Ard, B. (2013). *Preliminary research.* (9thed). Bangkok: Suwiriyan.

Upper Secondary Education Bureau. (2017). *Driving Thai Secondary Education 4.0 for 21st Century Employment.* Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand. Limited.

Wiwanthamongkon, K. (2018). Model of developing teachers by using the process of Professional Learning Community (PLC) in promoting learning management abilities based on the STEM education approach at the basic education level.

Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts) Vol.

11 No. 3 (2018)

Wongyai, W and Patphol, M. (2020). *Creative Learning*. Bangkok: Charansanitwong Printing.